

Marko Hudnik

RADE KRSTIČ: SPOZNAVANJE VEŠČINE

(Zbirka stotih haikujev.) Založba Debora 1996.

Brane Senegačnik v spremni besedi ugotavlja, da je »Krstičeva poezija eminentna, tudi če je ne gledamo v ozkem žanrskem okviru.« To bi lahko pomenilo, da ima lahko poezija nasploh – recimo sodobna slovenska poezija – precej skupnega s haikujem.

Sam sem glede tega v dvomih. Haiku je v vsakem pogledu nasprotje glasnosti, zgovornosti, samodopadljivosti, učinkovitosti, elitizma, – v vsem tem pesniki radi povzemajo duha časa. Goli haiku pa je po mojem namenjen človeku, ki je pripravljen sestiti v prah in s čistim srcem poslušati kako *Pridigo na gori*.

Če g. Senegačnik kot eminentni predstavnik sodobne poezije pohvali Krstičeve haikuje, sledi, da gre pri Krstiču morda bolj za »pravo« poezijo kot za »prave« haikuje, ali pa, da so pesmi, ki sestavljajo *Spoznavanje veščine*, nekaj vmesnega. Morda pa lahko nekdo, ki se sicer priklanja blesku zgovornosti, ob bogatino kdaj počasti tudi Lazarjevo jecljanje.

Kot da je Krstič predvideval te aporije. Na začetek zbirke – ki jo je po japonskem vzorcu razdelil na štiri letne čase – je dal kot moto Kyosijev haiku: *V jesenskem vetru lje vse kar opažam haiku*. Avtor nam torej da vedeti, da mu izvirna paradigma veliko pomeni. Tudi iz budističnega reka »Vse je dharna« lahko izpeljemo, da je vse (lahko) haiku. Haiku je poezija letnih časov in s tem poezija o naravi. Po istem pojmovanju je vse, kar je, del narave; letni časi posrkajo v svoj kozmični vrtinec tudi »odlomke iz življenja na ulici, skrajna eksistencialna dogajanja, okruške zgodb« – vse to omenja g. Senegačnik kot »tipologijo Krstičeve pesniške mikrodramaturgije«. Jaz bi dodal še »nadrealistične vizije« – tudi teh je v zbirki kar nekaj.

Ob tem Krstič ni pretrgal razmerja z zahodnjaško poezijo. V zbirki bi se našel kak haiku, ki je bolj zavezan jezikovnemu kot stvarnemu polu biti; celo na roditeljsko podobo (*kri sna*) sem nekje naletel. Pravzaprav pa sem bil najbolj očaran od tistih trivrstnic, pri katerih sem kratkomalo pozabil misliti, to pa pomeni, da sem nevede zdrsnil v – moj ali pesnikov, še raje pa nikogaršnji – »haiku trenutek«. Na nikogaršnji zemlji med (post)modernizmom in haikujem je nastal tudi pesniški drobec, ki je očitno zamišljen kot odgovor na skrivnostno Seferisovo trivrstnico:

Pišes –
črnilo blede,
morje narašča.

G. Seferis

belina se prazni
nastajajo črte
vstaja luč

R. Krstič

Veliki Bašo je menil, da je mojster tisti, ki v življenju spesni kakih deset dobrih haikujev. Podpisani bi med deset (Krstičevih) brez pomisleka uvrstil št. 68: *gledal sem /kako vstaja/ lunin srp*. Ta haiku ne ustreza shemi 5-7-5 (zlogov), in kdor bi ga meril z vatlom modernistične poezije, bi najbrž rekel, da je po snovi in po besedju precej *repetitiven*. Vendar izvirnost in moč (tega in vsakega dobrega) haikuja ni v nenavadnosti besed in besednih zvez. Avtorju se je posrečilo prebiti pregrado med *jazom* in svetom. Ne bom poskušal ugibati, kako je to dosegel. Vsekakor se njegov lirski subjekt brez ostanka vpisuje v »vse« – v nekem smislu pa velja tudi obratno.

Sodobni zahodnjaški haiku se mi včasih kaže kot strel v prazno, drugič spet kot odkrivanje novih možnosti. Ostati v risu konkretnega, pri tem pa vedeti, da je umu, ki je tu doma, tudi misel lahko »nekaj konkretnega«. Ob prebiranju *Spoznanja večine* smo za korak bliže odgovoru na vprašanje, kaj je to haiku.